

ՎՍՐԴԱՆ ԵՊՍ. ԲՍԲԵՐԴՅԻ ԿՍՄ ՂՐԻՄՅԻ.— Ի սկզբան Ս. Ծննդեան վանքի սեպհական և յետոյ Վանի Ս. Պօղոս Պատրոս եկեղեցիին ստացութիւնը եղող (Լալա. Ցուց. Թ. 189) Առեսարանի մը յիշատակարանէն կը քաղենք Վարդան եպօի մասին հետեւեալ տեղեկութիւնները. 1372 ին ՊԵ. Մըսըբցի Գրիգորի օրով, տղայ հասակին մէջ. հօրը Կիրակոսի հետ Բաբերգի Երմնի գիւղէն կ'աքսորուի Ղրիմ. հոն կ'աշակերտի Պատրոս հայրապետին և կը ձեռնադրուի արեղայ, և հոն կը մնայ տասը տարի. ուխտաւորութեամբ կը ճամբորդէ Հոռովմ. նաւ չգտնելուն համար Երուսաղէմ չի կրնար գալ և կը դառնայ Ղրիմ ուր կ'ընդօրինակէ Առեսարան մը ոսկի ծաղկով եւ արծաթապս թեւոք եւ կը բերէ Երուսաղէմ, յիշատակ կուտայ Գողգոթայի եկեղեցիին. իր ուխտը կատարելէ յետոյ կրկին կը վերադառնայ տուն: Դարձեալ կ'այցելէ Ս. Յակոբի վանքը, ուր կը մնայ տասը տարի և կ'ընդօրինակէ երկու ձաշոց, մին՝ Փրկչի վանքին և միւսը՝ Գողգոթայի համար: Ժամանակ մը կը մնայ Ս. Ծնունդ և հոն ՊԻ (= 1361) Թուին կ'ընդօրինակէ Առեսարան մը, նոյն վանքին համար, յիշատակարանին մէջ յիշուած է հայրը Կիրակոս, մայրը Թաներ, եղբայրները Յակոբ, Աւես և Առեսաբեր, ձեռագրին պահպանակին վրայ կը յիշէ նաև իր հօգևոր եղբայրը Անդրեաս որ էր Ս. Փրկչի եկեղեցականը (Անդ. Ա. մասն. էջ 218—22):

Վարդան եպօ. ՊԻԶ (=1377) Թուին Ղրիմի մէջ կ'ընդօրինակէ նաև ձաշոց մը (ՄԶ. Թ. 30) և յիշատակ կը զրկէ Բեթղէնէմի Ս. Ծննդեան վանքին. շահեկանութեանը համար նոյնին յիշատակարանը կ'ընդօրինակենք հոս. « . . . Արդ ես յետինս մեղաւորաց մէտ. Վարդան անթիմ եպիսկոպոս, որ կեցայ յերուսաղէմ ԲԺ.ամ և գրեցի Բ. ձաշոց. ա. սբ. Գողգոթային և ա. փրկչին և ա. առեսարան սբ. ծննդեանն Քս.ի և գնացի ի Սիսի սբ. լուսաւորչին սբ. աջն ի յուխտ եւ կեցայ Թ. ամիս, նստէր Կոստանդին կաթողիկոսն այնչափ սիրեաց զիս եւ հարկեաց թէ պիտի եպկս. լինիս, ես շատ զիմադարձ եղայ. յետոյ հնազանդեցայ և եղայ եպկս. և ամենասրտով կուգայի յերամ. նա իմ եղբայր Աւետիս արեղայ երեկ յերսղմ. ինձ խնդիր և ես՝ ի Սիս էի. երեկ ի Սիս զիս գտաւ, և այլ չ'թող. որ եկեալ էի յերսղմ. եկաք ի զրիմս վեց ամիս ապրեցաւ, և հանգեաւ ի Քս. և ես մնացի անայցու զՔս. ունելով: Եւ գրեցի զայս ձա-